

NEFORMÁLNÍ INSTITUCE VE STRATEGICKÉM PLÁNOVÁNÍ ROZVOJE OBCÍ

Tomáš Sýkora, Kateřina Vyhnánková, Patrick Pizinger
Fakulta sociálně ekonomická Univerzity J. E. Purkyně v Ústí nad Labem

Zpracováno v rámci projektu "SPININ - Strategické plánování zohledňující neformální instituce jako nástroj pro rozvoj kvality života v obci". Číslo projektu: TQ03000419.
Tento projekt je spolufinancován se státní podporou Technologické agentury ČR v rámci programu SIGMA - Dílčí cíl 2.

Model strategického plánování rozvoje obcí často nevyužívá svůj plný potenciál kvůli nedostatečnému zohlednění specifického místního kontextu a nadměrné technokracii. Klíčem k překonání těchto omezení je systematické zapojení neformálních institucí, které reflektují hodnoty, vztahy a sociální kapitál místní komunity.

Kvalitativní výzkum [8] provedený formou semi-strukturovaných rozhovorů a fokusních skupin mezi respondenty z řad akademiků, místních zastupitelů, úředníků a konzultantů v oblasti strategického plánování identifikoval sedm hlavních nedostatků současného strategického plánování rozvoje obcí:

Neformální instituce

Neformální instituce jsou nekodifikovaná pravidla hry ve společnosti, která však významně určují společenské interakce [5]. Pro účely jejich praktického využití ve strategickém plánování byly neformální instituce operacionalizovány [9] a prostřednictvím výzkumu [8] bylo navrženo osm konkrétních neformálních institucí, jejichž systematické zapojení do plánovacího procesu by mělo přispět k jeho zkvalitnění:

IMAGINACE

Přináší nové pohledy na budoucnost obce. Podporuje kreativitu, inovace a schopnost strategického plánování.

OPONENTURA

Externí oponentní mechanismus poskytuje nezávislý pohled na strategické plány a zvyšuje jejich kvalitu a transparentnost.

ABCD

Asset-based community development se místo tradičního fokusu výhradně na potřeby soustředí i na obecní aktiva.

KOMUNITNÍ PLATFORMA

Je důležitá pro participaci, umožňuje dialog, přispívá k transparentnosti. Posiluje mobilizaci a integraci obyvatel.

HOLISTICKÁ ANALÝZA

Nabízí posun od izolovaného pohledu na jednotlivé aspekty ke zkoumání všech relevantních faktorů. Dochází tak k lepšímu pochopení v celém kontextu.

KOMUNITNÍ KOORDINÁTOR

Má na starosti koordinaci aktivit, komunikaci mezi skupinami. Buduje důvěru ve společenství a přispívá k inkluzi. Je prostředníkem mezi občany a radnicí.

LEADERSHIP

Identifikuje potřeby komunity a mobilizuje zdroje. Přináší směr, vizi a důvěru pro implementaci strategie.

DIALOG

Posiluje participaci, respektuje různé názory a hlasy. Podporuje vzájemnou komunikaci. Posiluje vzájemné porozumění.

Nedostatky stávajícího strategického plánování

Nedostatečný entuziasmus

(1) Práce bez zápalu, přesvědčení, absence zájmu ponořit se do problému.

Nedostatečná implementace

(2) Absence evaluace, kritického myšlení, personální kontinuity.

Absence strategického přístupu

(3) Bez potenciálu, přesahu, nadhledu. Chybí práce s trendy a prognózami.

Problematická komunikace

(4) Nízký zájem občanů o participaci, nedostatečná edukace a facilitace.

Nadměrný analytismus

(5) Přebujelé analýzy využívající dostupná, ale málo relevantní data.

Technický procesismus

(6) Vykonávání procesu bez hlubšího zamyšlení, proces se stává byrokratickým.

Akcent na kvantitu na úkor kvality

(7) Neřeší se relevantnost aktivit, nýbrž jejich četnost.

Vliv neformálních institucí na eliminaci hlavních nedostatků strategického plánování

Delphi metodou v rámci výzkumu [8] byly identifikovány pravděpodobné účinky vybraných osmi neformálních institucí na eliminaci hlavních nedostatků stávajícího strategického plánování. Každá neformální instituce dokáže efektivněji řešit jiný problém, důležitý je proto vždy na míru šitý mix s ohledem na místní kontext. Niže uvedené schéma naznačuje možnou intenzitu vlivu institucí na řešení jednotlivých nedostatků (jak vyplynulo z expertní Delphi metody využitě ve výzkumu [8]).

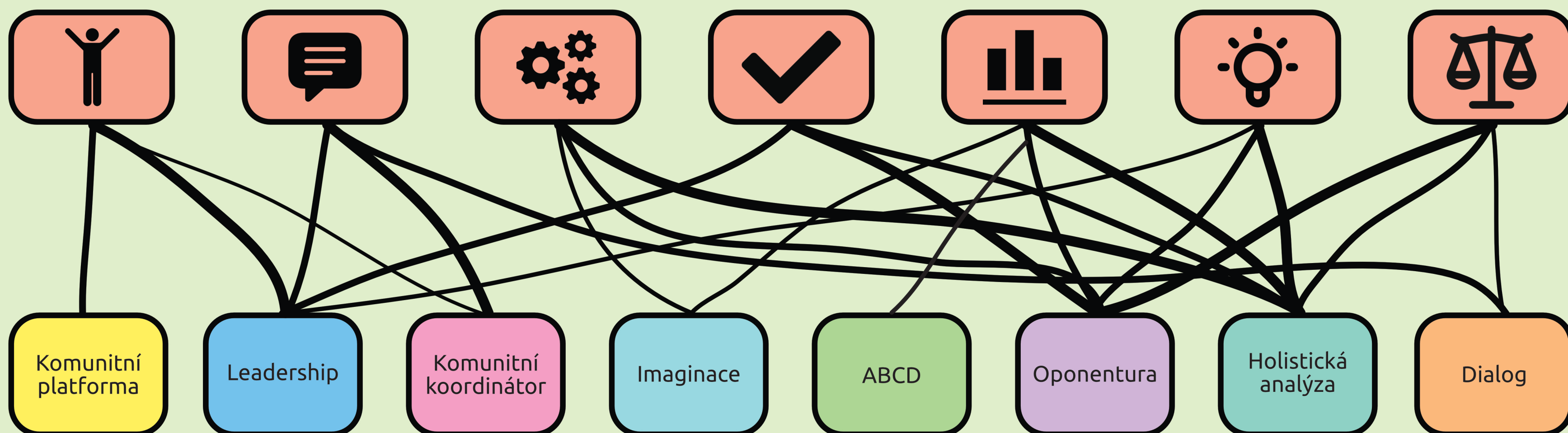

Schéma naznačuje první tři instituce řešící daný problém. Čím je čára tučnější, tím je instituce významnější pro řešení daného problému.